

MINISTER

Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BON-IV.071.1.2018.MR

Biuro Rzecznika Praw Dziecka WPŁYNEŁO 2018 -06- 27 Dekretacja
--

Warszawa, 20.06.2018r.

Pan

Marek Michalak

Rzecznik Praw Dziecka

Szanowny Panie Rzeczniku

W odpowiedzi na Pana pismo z dnia 16 maja 2018 r. (znak: ZSS.422.22.2018.AG) dotyczące zasad wydawania orzeczeń potwierdzających niepełnosprawność małoletnich cudzoziemców przebywających na terenie Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie prawa czasowego pobytu pragnę wyjaśnić, co następuje:

Postępowanie w przedmiocie wydania orzeczenia o niepełnosprawności albo o stopniu niepełnosprawności prowadzone jest zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o *rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* (Dz. U. z 2018 r. poz. 511, z późn. zm.) i rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w *sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1110, ze zm.). Jednocześnie na podstawie art. 66 ustawy o *rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* w sprawach nieunormowanych w tej ustawie stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku *Kodeks postępowania administracyjnego* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1257, z późn. zm.).

Stosownie do art. 19 k.p.a. organy administracji publicznej są zobowiązane do przestrzegania z urzędu swojej właściwości rzeczowej i miejscowej. Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2 ww. ustawy powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności są organami I instancji powołanymi do orzekania o niepełnosprawności, a wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności – organami II instancji.

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy *o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* właściwość miejscową powiatowego i wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności określa się według miejsca stałego pobytu w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 24 września 2010 r. *o ewidencji ludności* (Dz. U. z 2017 r. poz. 657, z późn. zm.).

Odstępstwo od ww. ogólnej zasady ustalania właściwości miejscowej zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności według miejsca stałego pobytu w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności wprowadza art. 6 ust. 3 ustawy *o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* zgodnie z brzmieniem którego właściwość miejscową zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności ustala się według miejsca pobytu w przypadku osób:

- 1) bezdomnych;
- 2) przebywających poza miejscem stałego pobytu ponad dwa miesiące ze względów zdrowotnych lub rodzinnych;
- 3) przebywających w zakładach karnych i poprawczych;
- 4) przebywających w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej.

Pobytem stałym w rozumieniu przepisów tejże ustawy jest zamieszkanie w określonej miejscowości pod oznaczonym adresem z zamiarem stałego przebywania – wynika to z art. 25 ust. 1 ustawy *o ewidencji ludności*. Zgodnie z orzecznictwem sądów administracyjnych na definicję pojęcia „pobyt stały” składają się zatem dwa elementy: fakt zamieszkiwania w określonej miejscowości pod oznaczonym adresem i zamiar stałego tam przebywania. Zamieszkanie pod danym adresem nieodparcie łączy się z koncentracją życia zamieszkującego w tym miejscu. Zatem, dla zaistnienia przesłanek pobytu stałego, konieczne jest dowiedzenie, że dana osoba fizyczna przebywa w konkretnym lokalu z zamiarem przebywania, o czym świadczy skupienie centrum życiowego w tym miejscu. Zamiar stałego przebywania pod oznaczonym adresem należy ustalać na podstawie całokształtu okoliczności zachowania danej osoby odnoszących się do kwestii związanych z danym miejscem. Przebywanie w danej miejscowości pod danym adresem ma mieć cechy założenia tam ośrodka swoich interesów osobistych i majątkowych.

Jednocześnie celem ewidencji ludności jest odzwierciedlenie przez właściwe organy w stosownym rejestrze danych faktycznych o rzeczywistym zamieszkiwaniu i przebywaniu osób pod danym adresem, stąd zgodnie z przepisami ustawy *o ewidencji ludności* obywatel polski jak i cudzoziemiec przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest

obowiązany wykonywać obowiązek meldunkowy określony w ustawie (art. 24 i art. 40 ustawy). (...) *Nie tylko uprawnieniem ale i obowiązkiem jest zameldowanie się na pobyt stały, pod tym adresem gdzie aktualnie się zamieszkuje z zamiarem stałego przebywania* (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie, z dnia 25 kwietnia 2003 r. sygn. akt V SA 3657/02).

Powyższe oznacza, że co do zasady zameldowanie w miejscu pobytu stałego lub czasowego powinno przesądzać o fakcie pobytu stałego lub czasowego danej osoby w określonym miejscu, dlatego w ocenie Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych badanie przez zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności właściwości miejscowej zespołu *właściwego do wydania orzeczenia* w oparciu o przedłożone dokumenty wydane przez inne organy administracji publicznej np. zaświadczenie o zameldowaniu, dowód osobisty z określonym miejscem zameldowania nie powinno budzić zastrzeżeń i być wystarczające do ustalenia zespołu właściwego do wydania osobie zainteresowanej orzeczenia potwierdzającego niepełnosprawność. Należy mieć również na względzie, że postępowanie orzecznicze, jest postępowaniem administracyjnym, ściśle sformalizowanym, w którym podstawową kwestią jest właściwość organu, zatem ustalanie właściwości miejscowej powinno następować w oparciu o materiał dowodowy nie budzący żadnych wątpliwości organu, gdyż naruszenie przepisów o właściwości polegające na wydaniu decyzji przez organ niewłaściwy, stanowi przesłankę stwierdzenia nieważności tej decyzji na podstawie art. 156 § 1 pkt 1 k.p.a.

Niemniej jednak biorąc pod uwagę aktualną linię orzeczniczą sądów administracyjnych (por. wyr. Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku z dnia 14 grudnia 2017 r. sygn. akt II SAB/Bk 128/17) wskazującą na jedynie rejestracyjny charakter instytucji zameldowania, w tym możliwość braku posiadania stosownego zameldowania mimo faktycznego pobytu stałego lub czasowego w danej miejscowości, a w szczególności fakt, iż wielu obywateli polskich jak i cudzoziemców (mimo posiadania dokumentów potwierdzających legalność pobytu na terytorium RP) nie może dopełnić obowiązku meldunkowego na stałe – z uwagi na niemożność wypełnienia innych warunków niezbędnych do odnotowania w ewidencji ludności faktycznego miejsca pobytu stałego osoby (zameldowania na pobyt stały), uzasadnionym stało się dopuszczenie dla celów dowodowych przy ustalaniu właściwości miejscowej zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności możliwości złożenia przez osoby niemogące wykazać faktu dokonania czynności zameldowania na pobyt stały, a ubiegające się o wydanie orzeczenia potwierdzającego niepełnosprawność – oświadczenia o miejscu stałego pobytu.

W tych okolicznościach na podstawie złożonego oświadczenia zespół orzekający ustala swoją właściwość miejscową do rozpatrzenia złożonego wniosku. Powyższe oznacza, iż małoletni cudzoziemiec posiadający jedynie prawo czasowego pobytu na terenie Rzeczypospolitej może ubiegać się o wydanie orzeczenia potwierdzającego niepełnosprawność. Przy czym ubiegając się o wydanie orzeczenia potwierdzającego niepełnosprawność powinien legitymować się stosownym dokumentem potwierdzającym legalność jego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – uzyskanym na podstawie odrębnych przepisów, zamieszkiwać na terytorium RP, a także legitymować się ważnym dokumentem potwierdzającym jego tożsamość i obywatelstwo. Jednocześnie dla celów dowodowych niezbędnych do ustalenia właściwości miejscowej zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności wymagane jest przedłożenie dokumentu potwierdzającego fakt stałego pobytu na terytorium RP, czyli zamieszkania w określonej miejscowości pod oznaczonym adresem z zamiarem stałego przebywania (zameldowanie na pobyt stały, oświadczenie o miejscu stałego pobytu).

Reasumując, po spełnieniu wskazanych powyżej warunków dopuszczalnym jest wydanie orzeczenia potwierdzającego niepełnosprawność cudzoziemcom posiadającym prawo czasowego pobytu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, w tym posiadającym zameldowanie jedynie na pobyt czasowy.

Z poważaniem,

z up. **MINISTER**
11. *Michałkiwicz*
Przysztof Michalkiewicz
SEKRETARZ STANU